

Cultivar Release

ماه‌هور، رقم جدید جو برای کاشت در مناطق دیم نیمه گرمسیر

Mahoor, A New Barley Cultivar for Semitropical Dryland Conditions

پدیدآورندگان: محشتم محمدی، مظفر روستائی، عباسعلی نوری‌نیا، طهماسب حسین‌پور، غلامرضا خلیل‌زاده، حسن خانزاده، بهروز واعظی، مقصود حسن‌پور حسنی، محمد ترابی، مهران پاتپور و محمدعلی دهقان

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۸/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۷/۱۲/۲۳

ژنوتیپ جو که با شجره Wi2291/Wi2269//Er/Amp از طریق مرکز بین‌المللی تحقیقات کشاورزی در مناطق خشک (ایکاردا) به موسسه تحقیقات کشاورزی دیم ارسال شده بود، نخستین بار در سال زراعی ۱۳۷۲-۷۳ در قالب آزمایش خزانه بین‌المللی مشاهده‌ای جو در ایستگاه گچساران ارزیابی شد. در سال‌های ۱۳۷۳-۷۹ در آزمایش‌های پیشرفته ایستگاه‌های تحقیقاتی گچساران، کوه‌دشت، مغان و گنبد مورد بررسی قرار گرفت و از نظر عملکرد دانه، صفات مختلف زراعی، پایداری عملکرد و واکنش به بیماری‌های مهم، با ارقام شاهد و لاین‌ها آزمایشی دیگر مقایسه شد (Anonymous, 1994-2004).

بر اساس نتایج به دست آمده، ژنوتیپ جدید جو در تمام ایستگاه‌های تحقیقاتی از نظر

در سال‌های ۱۳۶۶ الی ۱۳۸۲ سطح زیر کشت جو دیم در کشور بین ۹۲۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰۰ هکتار در نوسان بوده است. سطح زیر کشت جو در اقلیم‌های سرد، معتدل و نیمه گرم به ترتیب ۳۶۳۹۸۶، ۲۲۸۲۷۰ و ۳۰۲۸۸۳ هکتار است. به دلیل بالا بودن میزان شوری خاک و دما و همچنین وقوع تنش خشکی در بسیاری از استان‌های کشور، کاشت جو در مناطق دیم مناسب‌تر از سایر محصولات است (Anonymous, 2005).

در سال‌های گذشته و بر اساس نتایج بررسی‌های انجام شده در شرایط دیم، ارقام ایذه برای مناطق نیمه گرمسیر، سرارود ۱ برای مناطق معتدل و سهند و آیدر برای مناطق سرد و معتدل سرد دیم کشور معرفی شده‌اند ولی معرفی ارقام جدید با خصوصیات بهتر همواره مورد توجه به‌نژادگران و کشاورزان قرار می‌گیرد.

عملکرد دانه، پایداری عملکرد، خصوصیات زراعی و درصد پروتئین دانه نسبت به ژنوتیپ‌های پیشرفته و رقم شاهد (ایذه) برتری‌های قابل توجهی داشت (جدول ۱).
 ارزیابی ژنوتیپ‌ها نسبت به بیماری‌های شایع نظیر اسکالد، لکه قهوه‌ای نواری، زنگ زرد، سفیدک پودری و کوتولگی زردی جو در ایستگاه‌های تحقیقاتی گچساران، مغان و گنبد

نشان داد که ژنوتیپ جدید نسبت به این بیماری‌ها حساسیتی ندارد و تنها در ایستگاه گنبد نسبت به بیماری‌های اسکالد و سفیدک پودری، به ترتیب واکنش نیمه مقاوم و نیمه حساس داشت.
 نتایج ارزیابی ژنوتیپ جدید در شرایط زارعین در منطقه لیشر از توابع شهرستان گچساران نشان داد که این ژنوتیپ در شرایط

جدول ۱- میانگین عملکرد دانه و برخی خصوصیات زراعی لاین جدید جو (رقم ماهور) در مقایسه با شاهد در ایستگاه‌های مختلف در سال‌های ۸۲-۱۳۷۹

Table 5. Grain yield and some agronomic traits of the new genotype of barley (cv. Mahoor) and check cultivar Izeh in different stations during 2000-2003

ایستگاه تحقیقاتی Research station	ایستگاه Cultivar	رقم	روز تا ظهور سنبله DHE	روز تا رسیدن DMA	ارتفاع بوته PLH (cm)	وزن هزار دانه TKW (g)	عملکرد دانه Grain yield (tha ⁻¹)
گچساران	Mahoor	ماهور	92	128	81	39	4.057
Gachsaran	Izeh (control)	ایذه (شاهد)	100	133	84	37	3.394
کوه‌دشت	Mahoor	ماهور	126	164	73	39	3.746
Kouhdasht	Izeh (control)	ایذه (شاهد)	130	165	83	34	3.639
گنبد	Mahoor	ماهور	100	145	81	37	3.358
Gonbad	Izeh (control)	ایذه (شاهد)	107	149	90	36	2.888
مغان	Mahoor	ماهور	130	167	66	41	3.063
Moghan	Izeh (control)	ایذه (شاهد)	133	173	76	41	2.821
میانگین	Mahoor	ماهور	112	151	72	39	3.556
Mean	Izeh (control)	ایذه (شاهد)	118	155	83	37	3.186

DHE: Days to heading; DMA: Days to maturity; PLH: Plant height; TKW: 1000 kernel weight.

خشکی شدید، حدود ۲۳ درصد نسبت به شاهد ایذه، برتری عملکرد داشته است. ژنوتیپ جدید در شرایط زارعین در سال زراعی ۸۳-۱۳۸۲ در دو منطقه از توابع شهرستان گنبد نیز با عملکرد ۳۹۲۴ و ۳۵۴۹ کیلوگرم در هکتار نسبت به رقم شاهد ایذه به ترتیب ۳۴۱ و ۱۰۱ کیلوگرم افزایش محصول داشت. تاییدیه گزارش معرفی و نام گذاری این ژنوتیپ با نام ماهور از سوی سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی طی نامه شماره ۱۲۶۳۴/۲۲۲ مورخ ۱۳۸۷/۲/۳۱ به موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور اعلام شد.

References

- Anonymous, 1994-2004.** Barley Breeding Research Results. Dryland Agricultural Research Institute, Maragheh, Iran (in Farsi).
- Anonymous, 2005.** Barley Visage in Iran. Forage Crops Office, Deputy of Agronomy, Ministry of Agriculture, Tehran, Iran (in Farsi).

آدرس: موسسه تحقیقات کشاورزی دیم، صندوق پستی ۱۱۹، مراغه.

